

Band tussen Verdonk en bewaker is in orde

Met interesse heb ik het stuk 'op eigen veilige benen' (Hart en Ziel, 14 juni) over de consequenties van dreiging en beveiliging van bekende Nederlanders gelezen. Ik doe al jaren onderzoek naar crisisincidenten, zoals gijzeling en ontvoering.

In het artikel werd een parallel getrokken tussen de band die kan ontstaan tussen slachtoffers van gijzeling en gijzelnemers (het zogenoemde Stockholmsyndroom) en die tussen slachtoffer van (levens-) bedreiging en beveiligers in geval van Rita Verdonk.

Deze vergelijking loopt mank. Bovendien wordt het begrip Stockholmsyndroom verkeerd gebruikt. Eén aspect van het Stockholmsyndroom is inderdaad de positieve gevoelens die het slachtoffer ontwikkelt jegens de gijzelnemer(s). Deze positieve band tussen slachtoffer en bedreiger wordt echter een syndroom genoemd omdat het gaat om schijnbaar irrationele gevoelens voor de partij die primair verantwoordelijk is voor alle ellende.

Deskundigen zijn het er tegenwoordig wel over eens dat sociaalpsychologische processen ook deels een positieve relatie tussen slachtoffer en dader van gijzeling kunnen verklaren. Er is dus niet per definitie sprake van een syn-

droom. Men zou slechts onder twee omstandigheden van het Stockholmsyndroom moeten spreken.

Ten eerste wanneer slachtoffer en dader zo'n sterke emotionele band opbouwen dat deze blijft bestaan na afloop van het incident. Of als slachtoffers hun eigen normen-en-waardensysteem verlaten. Van beide omstandigheden was sprake in het originele Stockholm incident (gijzeling na bankoverval), waarbij de slachtoffers een warm contact bleven onderhouden met hun gijzelnemers na afloop van de gijzeling en weigerden tegen hen te getuigen.

Het lijkt mij duidelijk dat Rita Verdonks relatie met haar beveiligers hier op geen enkele wijze mee vergeleken kan worden. In de dagelijkse praktijk lijkt het Stockholmsyndroom een soort containerbegrip te zijn geworden voor elke vorm van positieve band die tussen mensen in extreme, bedreigende omstandigheden ontstaat.

Gezien de negatieve connotatie die het begrip met zich meebrengt (alsof er iets mis met je is), lijkt het mij zaak hier voorzichtig mee om te gaan, ook om slachtoffers niet onnodig een negatief label op te plakken.

Ellen Giebels, Enschede
universitair hoofddocent psychologie